

Rozúčtování autorských odměn z oblasti rozhlasového a televizního vysílání

Minule jsme si vysvětlovali, jak funguje rozúčtování odměn za provozování živé hudby. Dnes se pojďme podívat na rozúčtování odměn z vysílání, v OSA někdy říkáme: „z R-TV“ (tzn. rádio, televize).

zde je praxe taková, že OSA poskytuje vysílání licenci na užití veškerého svého repertoáru. Za to má obvykle nasmlouvanou pevnou roční částku, a to bez ohledu na to, kolik hudby ta či ona televizní nebo rozhlasová stanice nakonec odvysílá. Ochranné organizace používají při rozdělování (rozúčtování) těchto autorských odměn takzvaný „bodový systém“. Pojďme se podívat, jak rozúčtování odměn z rozhlasu a televizi bodovým systémem probíhá...

Rozúčtování s vypočtenou korunovou hodnotou bodu

Ochranka licencuje (zpoplatňuje) provozování rozhlasového či televizního vysílání a od vysílatelů následně získává hlášení o užitých skladbách. OSA zpracovává a rozúčtovává zvlášť ČT, zvlášť ostatní televizní stanice (soukromé), zvlášť ČRo a zvlášť jiné rozhlasové stanice.

Na rozdíl od živě provozované hudby OSA v tomto případě neviduje jen samotné provedení skladby, ale i počet užitých (odvysílaných) minut. V tom nejjednodušším modelovém případě si představme, že po celý rok zpracováváme hlášení vysílatelů a za každou nahlášenou minutu provedení každé skladby uděláme u jejího názvu čárku – připišeme jí jeden bod. Zároveň s tím evidujeme i veškeré platby od vysílatelů. Po skončení kalendářního roku pak sečteme všechny čárky (body, minuty) u všech skladeb a sečteme

inkasované autorské odměny. Od nich odečteme náklady na režii a potom sumu určenou k rozúčtování vydělíme souhrnným počtem bodů (minut). Tím získáme korunovou hodnotu bodu, zkráceně KHB. Tedy kolik korun budeme vyplácet za jeden bod, v našem případě za jednu minutu provedení skladby. Známe-li KHB, zpětně vynásobíme u každé skladby počet získaných bodů (počet odvysílaných minut) touto korunovou hodnotou bodu. Tím spočteme honorář dané skladby kompletně za celé rozúčtovací období.

Korunová hodnota bodu se tradičně vypočítávala po skončení rozúčtovacího období jako podíl: „celkové inkaso v dané oblasti za dané období“ děleno „součet bodů všech užití v dané oblasti v daném období“.

Takto vypočtená KHB je exaktní číslo, při rozúčtování s jeho použitím se veškeré zinkasované autorské odměny beze zbytku rozdělí na užitá díla a mezi jejich nositele práv. Nevýhodou tohoto postupu je, že musíme čekat na úplný konec rozúčtovacího období, než vůbec můžeme KHB vypočítat. A teprve následně lze podle ní rozúčtovat. V praxi to dříve znamenalo,

že honorář za užití například v novoročním vysílání bylo možno rozúčtovat a vyplatit až po skončení celého kalendářního roku.

Rozúčtování s pevnou korunovou hodnotou bodu

V OSA jsme vyvinuli (a od loňského roku aplikovali) model, který nazýváme Rozúčtování s pevnou KHB. Tento postup umožňuje vyplácet honoráře z R-TV prakticky okamžitě poté, co dojde platba od vysílatele a zpracuje se hlášení. OSA namísto toho, aby čekal na uplynutí rozúčtovacího období a poté KHB spočítal, postupuje jinak: na začátku roku (po vyhodnocení mnoha parametrů) OSA KHB odhadne. KHB se tedy stanoví předem a dorazí-li hlášení i platba, mohou být (po zpracování údajů) honoráře okamžitě vypočítány a připsány na interní konta zastupovaných. To výrazně urychluje cestu honorářů od vysílatele k autorovi.

Na konci roku se pak porovná souhrnné inkaso a vyplacené honoráře. Bude-li rozdíl do 5% celkového objemu, převede se přebytek/deficit do dalšího období a zohlední se při stanovování pevné KHB v dal-

ším roce. Bude-li přebytek vyšší než 5%, doúčtuje se autorům. Bude-li deficit vyšší než 5%, pak je rozdíl nad 5% uhrazen z Rezervního fondu.

Tento rozúčtovací model, schválený Valným shromážděním v roce 2009, se podařilo v průběhu roku 2010 uvést do praxe. Naše honoráře by se v OSA již neměly hromadit a dlouhou dobu čekat na rozúčtování, ale měly by přes OSA co nejrychleji protékat od uživatelů k autorům.

Detaily rozúčtování R-TV bodovým systémem

Důležitou vlastností bodového systému je možnost diferenciací děl. Každé dílo zařazené do databáze OSA dostává body pro veřejné provozování živé hudby a vedle toho dostává i takzvaný R-TV koeficient. Tyto koeficienty byly počátkem 90. let převzaty z německé agentury GEMA a rozlišují zřejmě náročnost jednotlivých typů skladeb a nejspíše i pravděpodobnost četnosti jejich provedení. Napsat oratorium je obvykle mnohonásobně pracnější, než napsat populární písničku. A zatímco písnička je leckdy hrána i několikrát denně, k odvysílání oratoria dochází velmi zřídka. To byly nejspíše důvody, proč tvůrci tabulek přiřadili oratoriu v R-TV koeficient 2,5 oproti koeficientu 1 pro populární song.

Další vlastností bodového systému je, že umožňuje diferencovat honoráře podle způsobu užití. Asi všichni autoři cítí rozdíl, zazní-li skladba v rozhlasu/televizi jako pouhý podkres pod předpověď počasí, anebo prvoplánově.

Při rozúčtování rozhlasů se odlišuje prvoplánové užití, které má koeficient 5 a užití podkresové a také různé znělky, jingly apod., které mají koeficient 1. Minuta prvoplánového užití generuje tedy pětinašobný honorář oproti minutě podkresu či znělek. Při rozúčtování TV je koeficientů více. Hudba užitá pod teletextem či monoskopem má koef. 0,1. Znělky, hudby pravidelně se opakující jako typické pro tu kterou relaci, hudby ke sportovním přenosům, k soutěžím, k teleshopingu apod. – ty všechny mají koeficient užití 1. Hudba k audiovizuálním pořadům, filmům, seriálům má obecně koeficient užití 3, je-li však pořad vyroben vysílatelem, má koeficient 5.

Prvoplánové užití hudby, tedy koncerty, hudební klipy, ale také hudba k reklamním spotům má koeficient užití 6.

Podrobněji se s tímto členěním můžete seznámit v Rozúčtovacím řádu v tabulkách 5.5.2 a 5.6.2.

Rovněž je logické, aby byla při rozúčtování zohledněna velikost inkasa od konkrétního vysílatele a sledovanost v rámci stanic daného vysílatele. Za minutu hudby odvysílanou na ČT24 by měl být honorář jiný, než za hudbu vysílanou na ČT1, zde se výše honoráře stanovuje dle sledovanosti stanice. Honorář za minutu hudby z regionální televize musí být jiný než ten od „velké“, celoplošné televize, zde se výše honoráře určuje dle inkasa od daného vysílatele. OSA tedy stanovuje pro vysílatele tzv. inkasní koeficienty a pro jednotlivé stanice v rámci jednoho vysílatele koeficienty dle sledovanosti/poslechovosti. Výjimkou je rozúčtování ČRo, kde se stanice dělí na celoplošné (koef. 3) a regionální (koef. 1).

OSA tedy sleduje:

- // jaké dílo a kolik jeho minut (sekund) bylo v rádiu či v televizi užito
- // jaký má užití dílo R-TV koeficient (Příloha č.1 RŘ – bodovací tabulka)
- // koeficient způsobu užití (tabulky 5.5.2 a 5.6.2 RŘ)
- // na které stanici došlo k užití, jaká je její sledovanost/poslechovost v porovnání s ostatními stanicemi vysílatele
- // jaké bylo inkaso od vysílatele

Honorář díla se pak stanoví:

HONORÁŘ = PočetMinut x R-TVkoeficientDíla x KoefZpůsobUžití x KoefSledovanostStanice x InkasníKoefVysílatele x KHB

Jak vidíme, honorář z R-TV je ovlivňován mnoha parametry. Pro představu, jaké honoráře generuje užití díla na některých stanicích, uvádíme níže několik příkladů.

Př. 1/ Za každé prvoplánové odvysílání jedné třiminutové písničky (s R-TV koef. = 1) OSA za užití v roce 2010 vyplácel následující honoráře:

Český rozhlas – celoplošná stanice, např. Radiožurnál	60,30 Kč
Český rozhlas – regionální stanice, např. ČRo Regina	20,10 Kč
Evropa 2	34,11 Kč
Česká televize, ČT1	608,97 Kč

Př. 2/ Za 20 min scénické hudby (s R-TV koef. = 1,25) k pořadu vyrobenému vysílatelem, tedy například k televizním seriálům, dokumentárním filmům, inscenacím apod. OSA za užití třeba v České televizi na stanici ČT1 v roce 2010 vyplácel honorář 4.228,95 Kč.

// Naše honoráře by se v OSA již neměly hromadit a čekat na rozúčtování, ale měly by přes OSA co nejrychleji protékat od uživatelů k autorům.

text:
ROMAN CEJNAR
Roman.Cejnar@osa.cz